

Intervju med Aurelia Le Huche om PUMA scenkonst, av studenter från utbildningen "Teaterns teori och praktik" vid Malmö Teaterhögskola sommaren 2011.

Varför startades PUMA? Vilka tankar och känslor låg bakom, vad kände ni behövdes inom svensk scenkonst som inte fanns etc?

Vi träffades på en skådespelarutbildning och ville alla fortsätta spela teater efter skolans slut. Vi kom från olika bakgrunder och delar av landet, men det som förenade oss var att vi var fyra tjejer i 20-25 års åldern som ville skapa efter eget huvud istället för att anpassa oss efter någon annans metoder. Istället för att bli offer för en mansdominerad elitistisk kultur ville vi förverkliga visionen om ett forum där vi kunde vara trygga utan att bli bekväma, utmana varandra och lära oss saker, men på våra egna villkor. Det handlade mycket om att ge oss själva existensberättigande som konstnärer, hellre än att ge någon annan makten att definiera den saken. Insikten om att det gäller att agera här och nu om man vill få något gjort eller komma någonvart drev oss, men framförallt var det skaparglädjen som fick oss att inte kunna låta bli att hitta på saker.

PUMA föddes ur känslan av utanförskap, och detta är också något som präglar vårt berättande. Vi ville berätta historier som vi själva och människor i vår egen ålder kunde relatera till. Vi tyckte att det fanns många luckor där att fylla upp, inte minst vad gäller unga kvinnors berättelser, gestaltade ur deras perspektiv.

Hur arbetar PUMA? Hur kan en konstnärlig process se ut hos er?

Den konstnärliga ledningen håller regelbundna möten där vi spånar idéer, också utifrån de förslag som kommer från resten av gruppen. Vi gör upp tidsplanering och verksamhetsplan inom ledningen, i samråd med övriga inblandade. Vem som leder vilket projekt beror på vem som kommit med idén. Överlag har vi roterande funktioner. Har en lett och/eller regisserat ett stort projekt kanske en enbart är skådespelare i nästa, t.ex. Detta har flera fördelar, dels att vi hushåller med allas energi på ett effektivt sätt - det är slitigt att leda projekt och det kan vara frustrerande att aldrig få ansvar, dels att vi alla lär oss nya saker hela tiden.

När vi väl sätter igång med ett projekt börjar vi med att söka pengar, lokal, samarbetspartners (där vi ständigt håller utkik efter unga kompetenta kvinnor) o.dyl. för att kunna sätta igång så snart vi har ok förutsättningar.

Nästa steg är att få ett fungerande manus, oftast skriver vi ju själva eller dramatiserar en roman. Vi har varit en till två personer per projekt som stått för detta, inte fler. Parallellt sätter vi ihop fullständig ensemble och produktionsteam. I slutet av manusarbetet har vi slutna readings. Efter detta följer kollationering och repetitions/produktionsperiod, vi brukar repa 3-5 kvällar i veckan i minst 10 veckor vid större projekt. Det är alltid mycket pusslande med tider eftersom många jobbar eller pluggar vid sidan av för att få ekonomin att gå ihop. Sista veckan när vi kommer in på scen jobbar vi dygnet runt.

Vi har jobbat med hierarki/anarki i olika grader beroende på produktion. Nu senast hade vi en ganska tydlig hierarki där en regissör hade konstnärlig frihet och sista ordet. Det var skönt att ha det så, vi gillar struktur på det sättet, det förenklar mycket. Däremot inte sagt att det sättet är det bästa jämt. Vi har testat en del olika former nu och ingen produktion hade ju blivit det den blev med ett annat styre. Vi håller oss flexibla helt enkelt. Just nu är vi inne på att hitta ett kille-team i regissör, producent/projektledare och regiassistent, som tillsammans kan dra det tyngsta

lasset.

Det som är av största vikt för oss är att den som tilldelas makt tar ansvar för detta.

En annan betydande sak är att ledningen håller kontakt med projektledare/regissör under hela arbetsprocessen. Ledningen fungerar som bollplank för den som just då ansvarar för projektet. När vi jobbar försöker vi skapa ett tryggt arbetsklimat där alla känner sig välkomna och respekterade. Det är egentligen rätt basala saker.

Även om vi ofta arbetar strukturerat med en ensam ledare så ska alla få säga sitt och lämna sitt egna avtryck. Ingen är ett redskap, alla är konstnärer, från manusförfattare till föreställningstekniker.

Vad är PUMAs drivkraft? Vilka förändringar vill PUMA åstadkomma? Både i samhället, om ni har sådana ambitioner, och inom konsten.

Vår drivkraft är mötet, samtalet, närvaron, det kollektiva, det platspecifika och det förgänliga . det är behovet av att få bygga egna världar, livsrum, frizoner för känsla och tanke. Det är att på olika sätt uttrycka oss i en miljö som är fullständigt här och nu, som inte går att återupprepa eller till sina rättvisa dokumentera.

Den feministiska aspekten är det som framförallt förenar oss ideologiskt. Vi tycker att den här branschen behöver skärpa till sig en gång för alla nu. Det är inte okej att den ser ut som den gör år 2011.

Sen är det frågan om elitism, eller ska en kanske uttrycka det som ytlighet? Vi har alla gått en massa utbildningar, men ingen av oss har en fullständig högskoleutbildning inom något konstnärligt område. Däremot har vi jobbat mycket. Men att inte ha högskoleutbildning i scenkonstsverige idag är lite som att inte ha ett pass. Vi tycker att det är stelt och byråkratiskt att titta i papper istället för att titta upp och möta personens blick. Som "papperslösa konstnärer" vill vi förändra detta samhällsklimat. Istället för att bejaka elitism, positionering och etikettering av människor borde vi bli bättre på att bara mötas, ta en kopp kaffe och känna efter om en funkar ihop. Det skulle bli så mycket lättare för alla då.

Skulle PUMA kallas sig själva för en politisk scenkonstgrupp? I så fall varför, och på vilket sätt märks det för er själva och hur hoppas ni att det märks för er publik?

Ja, för oss är det en självklarhet. Människan är en politisk varelse, och vi sysslar med att gestalta mänskliga villkor, mänskligt liv. Hur skulle vi då kunna vara annat än politiska? I våra ögon är allting som berör människan politiskt, så även konst.

Vi hoppas att vår publik berörs politiskt genom ökat engagemang. varken mer eller mindre.

(Om ni svarat på frågan ovan jakande, och vill säga mer) Vad är er uppfattning om relationen mellan politik och scenkonst? (bra/dåligt för det konstnärliga, viktigt/oviktigt, nödvändigt/ej nödvändigt etc)

Den grundläggande relationen mellan politik och scenkonst anser vi är symbiotisk och självklar. Även en icke-politisk pjäs är politisk, etc. Det finns ingen motsättning mellan konst och politik rent innehållsmässigt, som vi ser det.

På ett mer praktiskt plan kan en ju säga att politiken påverkar våra förutsättningar som

konstnärer, och den maktrelationen är högst påtaglig. Den kanske inte alltid är så angenäm, men också den är ju nödvändig om vi inte vill göra reklam för Mc Donalds i scenbytena.

En brukar säga att scenkonsten är den enda i grunden kollektivistiska konstformen. Är det viktigt för PUMA att det är så, eller inte? Och i båda fall, varför?

En behöver inte vara 1000 pers men utan mötet med publiken finns ju ingen mottagare. Sen har ju scenkonsten den fantastiska egenskapen att skapa direkt interaktion med sin publik, och det är något vi varit och nosat på men inte utvecklat så mycket ännu. När det gäller att skapa som ett kollektiv är det både jättejobbigt och jättekul. Eftersom vi är intresserade av att förändra maktstrukturer är det för oss passande att arbeta i grupp så vi hela tiden har oss själva att träna på.

Vad hoppas ni att publiken ska tänka och känna efter att ha sett någon av era uppsättningar?

Det beror ju helt på, men en reaktion, hellre en negativ än ingen alls, är ju en början. Vi vill inte bestämma vad folk ska tycka och tänka, även om vi har vissa grundläggande värderingar som vi varken kan eller vill hålla oss neutrala till. Men överlag strävar vi efter att väcka nyfikenhet, mersmak, empati, inspiration, engagemang. Och såklart de starka känslorna. Det viktigaste är dock att åskådarna känner att de har möjlighet att vara närvarande där och då, och att de, om de ger sig hän till oss, känner att vi tar väl hand om dem.

Vi är inte ute efter att provocera genom att skuldbelägga publiken. Vi tror inte att det fungerar utan snarare att det leder till motreaktioner. Konst handlar inte om att racka ner på någon. Det finns andra vägar att gå om en vill väcka politiskt eller känslomässigt engagemang.

Vilka är den största vinningarna, tycker ni, med att arbeta normkritiskt?

De största vinningarna är frihet, utveckling, nya tankar och framåtrörelse. En vill ju väcka frågor, att inte göra det blir bara ett konstaterande och då blir det lätt statiskt.

Att arbeta normkritiskt är för oss att bejaka en önskan om något mer, något sannare, att tänka längre och att inte nöja sig med det som är. Det är politiskt. För oss är det självklart att arbeta normkritiskt eftersom det är en del av vår verklighet varje dag, vi bemöter frågor och problem kring normer flera gånger varje dag. Det vore konstigt om det inte blandades in i vår konst. Genom att arbeta normkritiskt granskar vi oss själva och det samhälle vi hela tiden skapar tillsammans, och försöker söka nya vägar till tolerans, förståelse och jämlikhet. Självklart ska inte detta sökande stanna inom teatern. Förhoppningsvis förbättrar det samhället litegrann också.

Vilka tips, knep och bra strategier kan ni dela med er av till andra scenkonstnärer som vill arbeta normkritiskt och på sina egna villkor?

Tips:

- underskatta inte vikten av struktur
- byt roller, både på scen och bakom, det ger ökad kompetens inom gruppen och också ökad respekt, samförstånd och effektivitet i planeringen

- ta ansvar och var öppna också för andras idéer
- inse att normkritik också innebär självkritik
- var ödmjuka

Undvik:

- att tro att ni någonsin blir färdiga
- att göra konsten till en personlig identitetsfråga - det handlar inte om er, det handlar om alla

Finns det en PUMAestetik? Vad baseras den i så fall på och hur skulle ni beskriva den?

Ja det finns det absolut. Men den är lite svår att beskriva i ord men vi försöker. Den baseras på saker som skevar, skär sig, på dissonanser och kontraster. På gränsland. Vi jobbar gärna visuellt, scenografi och ljus är väldigt viktigt för oss. Men sen har vi också en huskompositör som gör helt fantastisk avgrundsmusik och den får också dominera mycket. Överhuvudtaget kan man säga att vi försöker likställa alla uttryck, de är alla lika viktiga, även om det såklart faller platt utan bra skådespeleri. Men helheten är väldigt viktig för oss.

Annars kan det variera en del. "I stand before you naked" som var vår första pjäs var ganska laidback i sin form, alla gick ut och in i sina roller hela tiden, det var mycket lek med hur en kan berätta någonting här och nu. "Moby Dick" som kom efteråt däremot var väldigt stiliserad, med livemusik och långa textsjok. I en Midsommarnattsdröm använde vi för första gången en klassisk text, dock i nutida översättning, annars har vi nästan bara dramatiserat själva eller skrivit helt från scratch. "Fusion" var ren frossa i olika sätt att berätta, det var som en matta av glassplitter där varje bit var en egen värld. "Virgin Suicides" dominerades av mötet mellan det sockersöta och det morbida. För att nämna några exempel.

Om PUMA kunde knäppa med fingrarna och åstadkomma omedelbar förändring inom scenkonsten idag, vad skulle det vara? Stort eller smått

- fler lokaler i Stockholm! Ge oss ett rivningskontrakt, en konferenslokal eller en jordkällare, vi lovar att vi kan förvandla den till någonting fantastiskt! Stockholm behöver bli bättre på att ta hand om sina skrotmiljöer så att vi konstnärer har någonstans att jobba.
- maktstrukturerna förändras
- dialogen öppnas upp
- dom gamla snuskgubbarna får sparken
- omstrukturering
- organisering
- alla inser att konst och kapitalism är en vedervärdig kombination
- fri affischering på alla byggnader som ägs av Stockholms stad.
- mycket mer pengar såklart

Vilka bra saker tror PUMA har hänt inom svensk scenkonst om 3 år? Och hur kommer ni att arbeta för att se till så att er förutsägelse slår in?

Vi tror att det kommer att bli svårare för alla inom scenkonsten med tanke på den kulturfientlighet som ges offentlig utrymme nuförtiden och med tanke på att kulturbudgeten inte

växer i takt med resten av samhället.

Å andra sidan kan dessa hårda arbetsförhållanden, om vi är smarta, bidra till:

- att sammanhållningen mellan t.ex. de fria grupperna ökar
- att fler tvingas formulera varför de håller på med det här, vilket i längden är stärkande
- att angelägenhetsgraden i konsten ökar
- att människor tvingas bli modigare och mer radikala i sina ståndpunkter och uttryck

Det vi kan göra för att få igenom dessa punkter är att fortsätta framhärda samhällets mjuka värden, fortsätta kämpa för vår sak - för vårt eget och för konstens utrymme i samhället, fortsätta tro på ödmjukhet, dialog och möten, vara generösa mot andra kulturarbetare och i vissa fall träna vårt tålamod inför de som inte förtjänar vår frustration.

I övrigt hoppas vi på fler kvinnliga konstnärliga ledare och på att Stockholms stads bidragsreformer leder till ett smidigare och mer rättvist bidragssystem, även om det finns en del som talar emot det.

Om PUMA visionerar helt fritt kring scenkonsten, hur ser den fetaste visionen ut? Vilken är PUMAS plats i den visionen?

Den fetaste visionen är att scenkonsten är helt jämlik och att den får en värdig plats i samhället. PUMAs plats i den visionen är densamma som nu, vi är utövare, praktiker, och vi existerar i det som finns här och nu.

PUMAS konstnärliga ledning, från vänster Elin Skärstrand, Aurelia Le Huche, Karolina Hyllner, Saskia Oljelund. Foto av Gustaf Johansson.

MANIFEST

Vi tror inte på det här med att bli upptäckt. Vi tror på direkt aktion.

PUMA är en ideell förening med målsättningen att ge unga konstnärer större plats i det offentliga rummet.

För oss är det viktigt att vara oberoende av systemets givna mallar kring

vem som är konstnär
vem som får skriva historien
vem som får höras
vilka medel som är accepterade för att få ta plats
vem som har makt att definiera detta

Vi slutar aldrig undersöka oss själva och vår omgivning.

Vi vägrar låta oss och vår konst begränsas av etikettering, positionering och maktstrukturer.

Vi tror på att all konst är politisk, eftersom människan är en politisk varelse.

Vi söker nya möjligheter i konsten som är oberoende av genus.

Vi öppnar upp för kvinnliga scenkonstnärer och ger dem ett sammanhang att jobba i.

Vi tror att förändring är möjligt.

Vi tror på möten, delaktighet och ödmjukhet.

Vi tror att konsten liksom kärleken kan flytta berg om vi bara låter den vara fri.